

Postępowanie cywilne

- Pojęcie i rodzaje współuczestnictwa w sporze
- Interwencja główna i uboczna

Olaf Hamberger
Instytut Prawa Cywilnego
Zakład Postępowania Cywilnego
Olaf.hamberger@uwr.edu.pl

Pojęcie współuczestnictwa i jego rodzaje

Instytucja współuczestnictwa w sporze uregulowana jest w procedurze cywilnej w przepisach art. 72-74 KPC

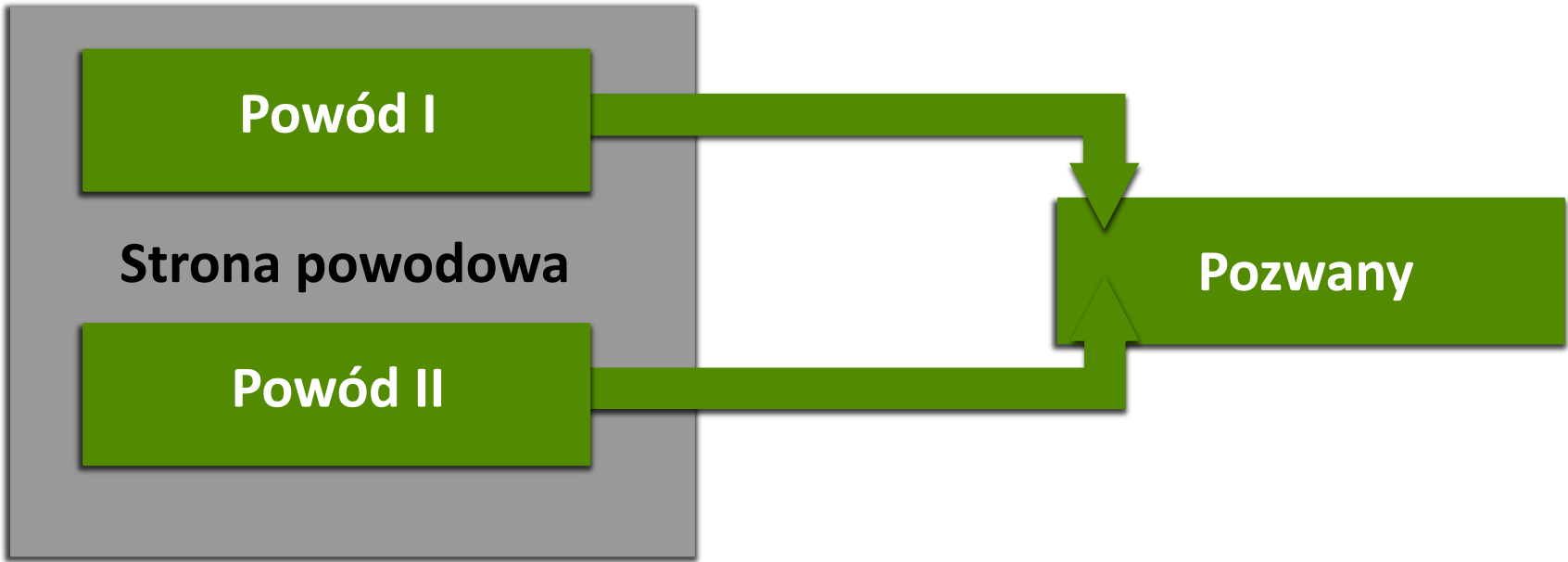
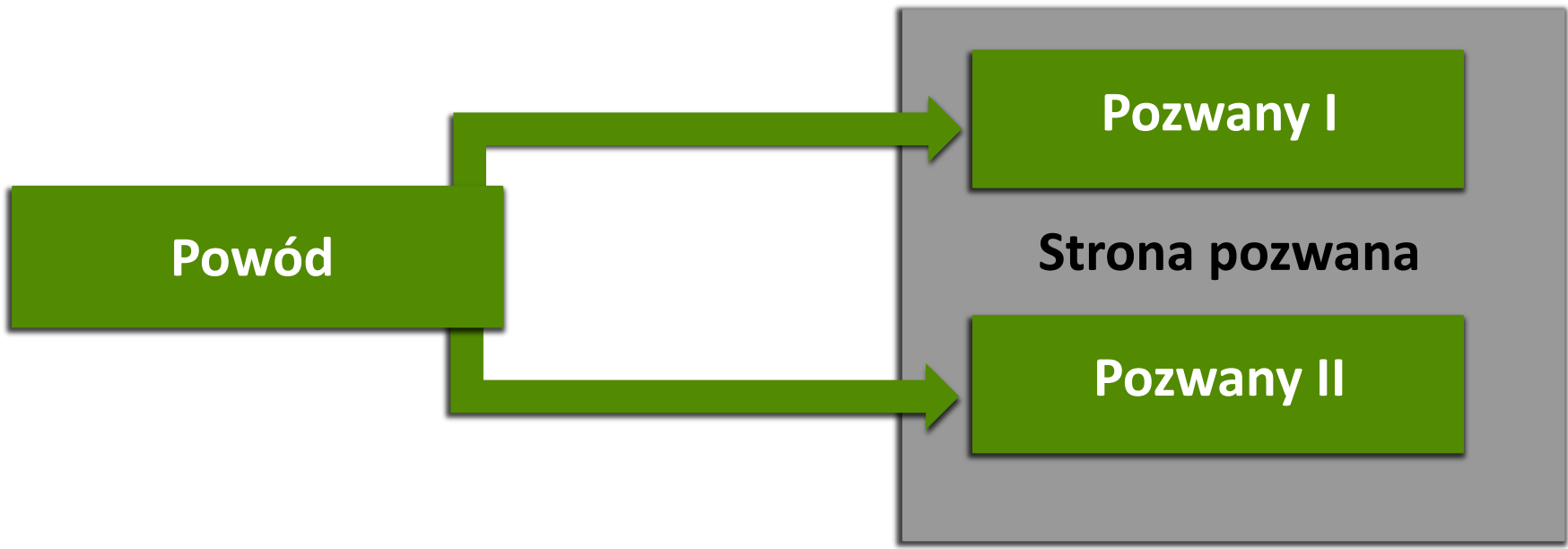
ma zastosowanie wyłącznie w procesie.

art. 510 KPC →
instytucja zainteresowanego w postępowaniach nieprocesowych

Współuczestnictwo w sporze występuje wyłącznie w postępowaniu procesowym, którego cechą jest dwustronność. Ze względu na odmienne uregulowanie uczestnictwa zainteresowanych w postępowaniu nieprocesowym (art. 510 KPC), regulacja dotycząca współuczestnictwa w postępowaniu tym w ogóle nie ma zastosowania (post. SN z 10.1.2001 r., I CKN 327/00, Legalis; post. SN z 14.1.2010 r., IV CZP 111/09, niepubl.).

Współuczestnictwo procesowe może występować zarówno w procesach o świadczenie, jak i w sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego (art. 189 KPC) oraz w powództwach o ukształtowanie

Rodzaje współuczestnictwa w procesie

Dokonanie przekształceń podmiotowych po którejkolwiek ze stron, które na wstępie wszczęcia postępowania cywilnego składały się z jednego podmiotu, skutkuje powstaniem współuczestnictwa procesowego w toku postępowania cywilnego

Współuczestnictwo
pierwotne

Współuczestnictwo
następcze

Wytoczenie powództwa przez kilku powodów lub wniesienie pozwu przeciwko kilku pozwanym decyduje o powstaniu współuczestnictwa od początku „zainicjowania” sporu przed sądem powszechnym rozpoznającym sprawy cywilne

Współuczestnictwo
literalnie wskazane
w KPC

Współuczestnictwo
definiowane w
doktrynie

współuczestnictwo konieczne

współuczestnictwo nazwane i nienazwane; oraz
współuczestnictwo konkurencyjne.

współuczestnictwo jednolite;

współuczestnictwo zwykłe (stanowiące przeciwstawność
współuczestnictwa jednolitego);

współuczestnictwo materialne;

współuczestnictwo dowolne (stanowiące przeciwstawność
współuczestnictwa koniecznego);

współuczestnictwo formalne;

współuczestnictwo czynne i
bierne;

Współuczestnictwo materialne

Współuczestnictwo materialne

współuczestnictwo czynne

współuczestnictwo bierne

Kilka osób może w jednej sprawie występować w roli powodów lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią:

- prawa lub obowiązki im wspólne lub
- prawa lub obowiązki oparte na tej samej podstawie faktycznej i prawnej

(współuczestnictwo materialne)

Współuczestnictwo materialne może wynikać ze wspólności praw współuczestników czynnych lub wspólności obowiązków współuczestników biernych albo z tożsamej podstawy faktycznej i prawnej tychże praw lub obowiązków

Identyczność podstawy ma dotyczyć zarówno jej elementów faktycznych, jak i prawnych.

Dla powstania współuczestnictwa nie jest wystarczające istnienie jedynie tej samej podstawy faktycznej lub tej samej podstawy prawnej (por. uchw. SN z 6.9.1991 r., III CZP 77/91, OSNC 1992, Nr 5, poz. 68).

Współuczestnictwo materialne nie zostało obwarowane wymogiem dotyczącym właściwości sądu, jak ma to miejsce w przypadku współuczestnictwa formalnego,

nie mniej jednak współuczestnictwo musi spełniać wymogi wynikające z ogólnych przepisów dotyczących postępowania rozpoznawczego, a mianowicie zasadę zsumowania roszczeń majątkowych dochodzonych jednym pozwem - art. 21 k.p.c., aby poprawnie ustalić właściwość rzeczową sądu - art. 17 pkt 4 k.p.c.

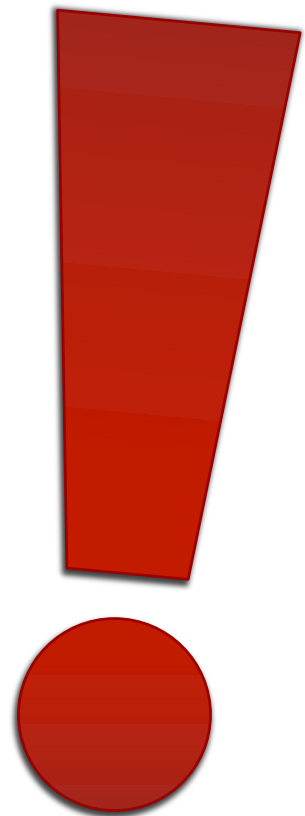
W przypadku właściwości miejscowej

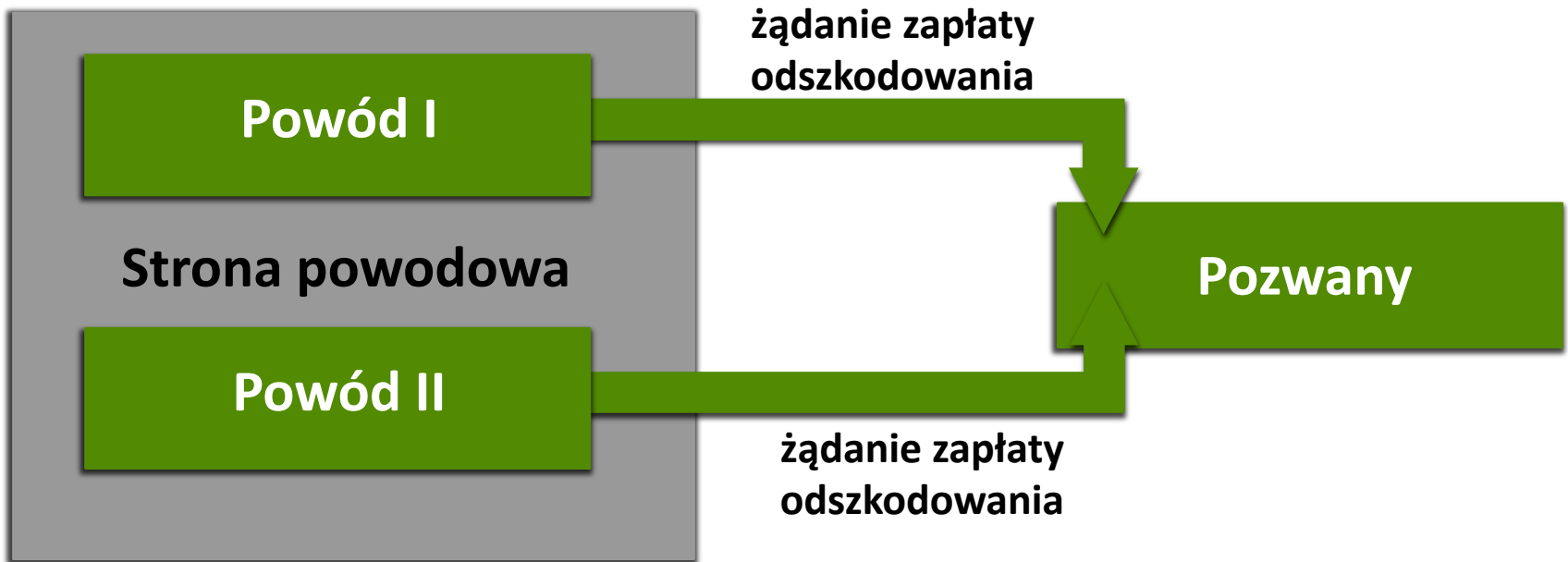
decyzje w tym zakresie podejmuje powód, który spośród kilku sądów właściwych dla różnych pozwanych współuczestników wybiera sąd, przed którym wytacza powództwo, zgodnie z przepisem art. 43 § 1 k.p.c.

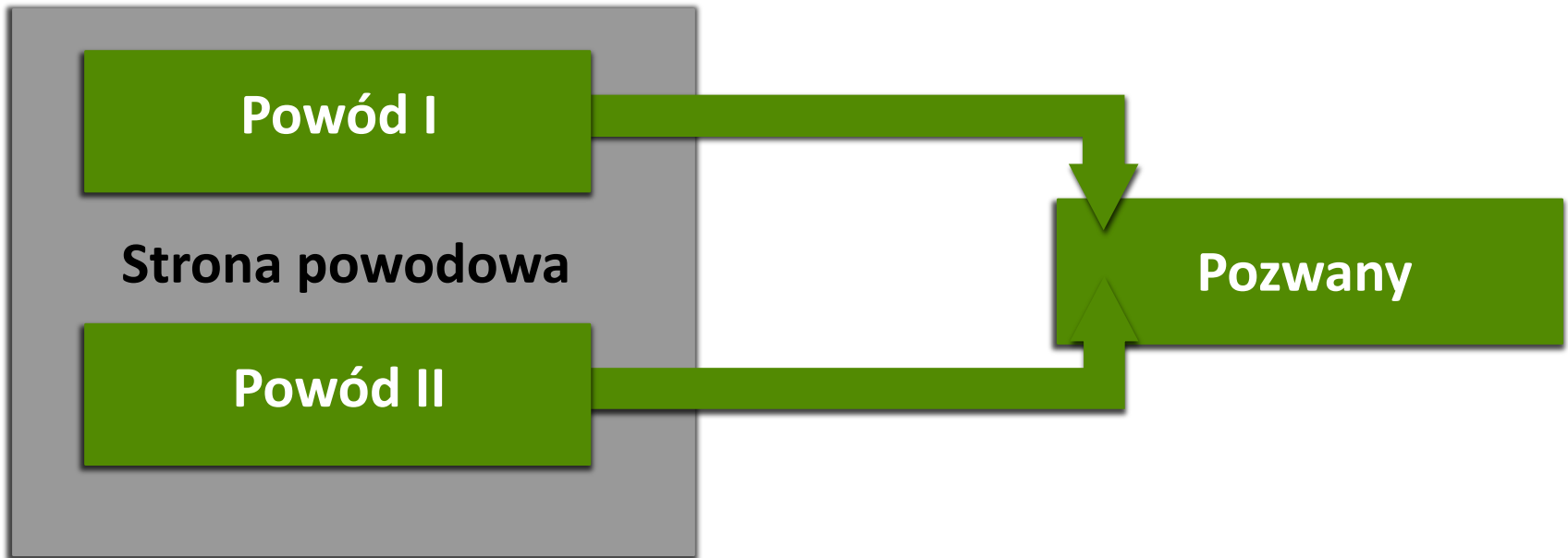
**Przy współuczestnictwie
materialnym występuje
jeden przedmiot sporu**

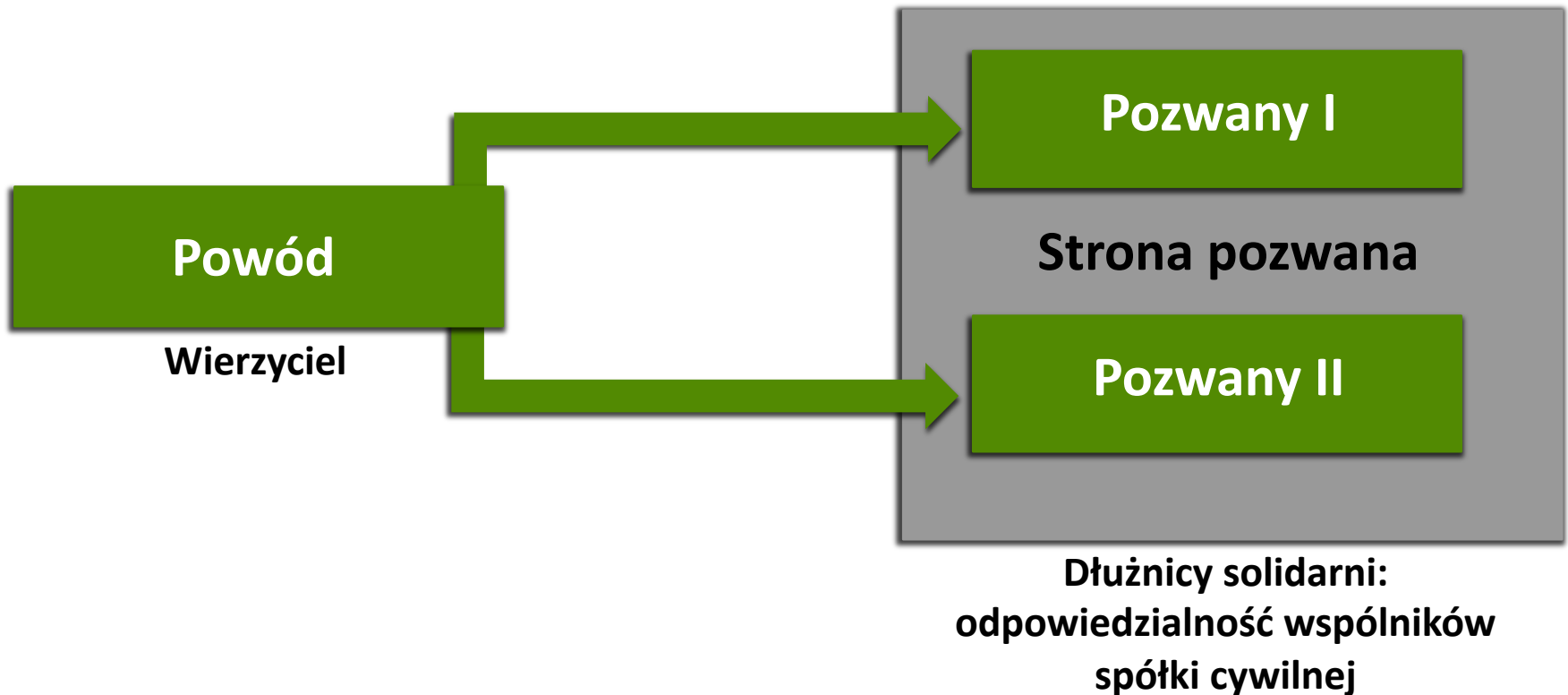
Przykład 1: Między osobami dochodzącymi w jednej sprawie roszczeń z tego samego czynu niedozwolonego kierowcy pojazdu mechanicznego, który spowodował wypadek drogowy, zachodzi współuczestnictwo materialne. Wartość przedmiotu sporu w takiej sprawie równa się sumie roszczeń wszystkich powodów (zob. postanowienie SN z dnia 19 grudnia 1985 r., I CZ 135/85, LEX nr 8741).

Przykład 2: W procesie o zobowiązanie spółdzielni do zapewnienia właściwego dopływu ciepłej wody i utrzymanie jej właściwej temperatury oraz o ustalenie, że nie istnieją należności z tytułu opłat za okres niefunkcjonowania instalacji ciepłej, po stronie członków spółdzielni zachodzi współuczestnictwo materialne (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.), wynikające z ich wspólnych praw i obowiązków jako członków (zob. postanowienie SN z dnia 10 kwietnia 1970 r., I CZ 7/70, OSNC 1971, nr poz. 36).

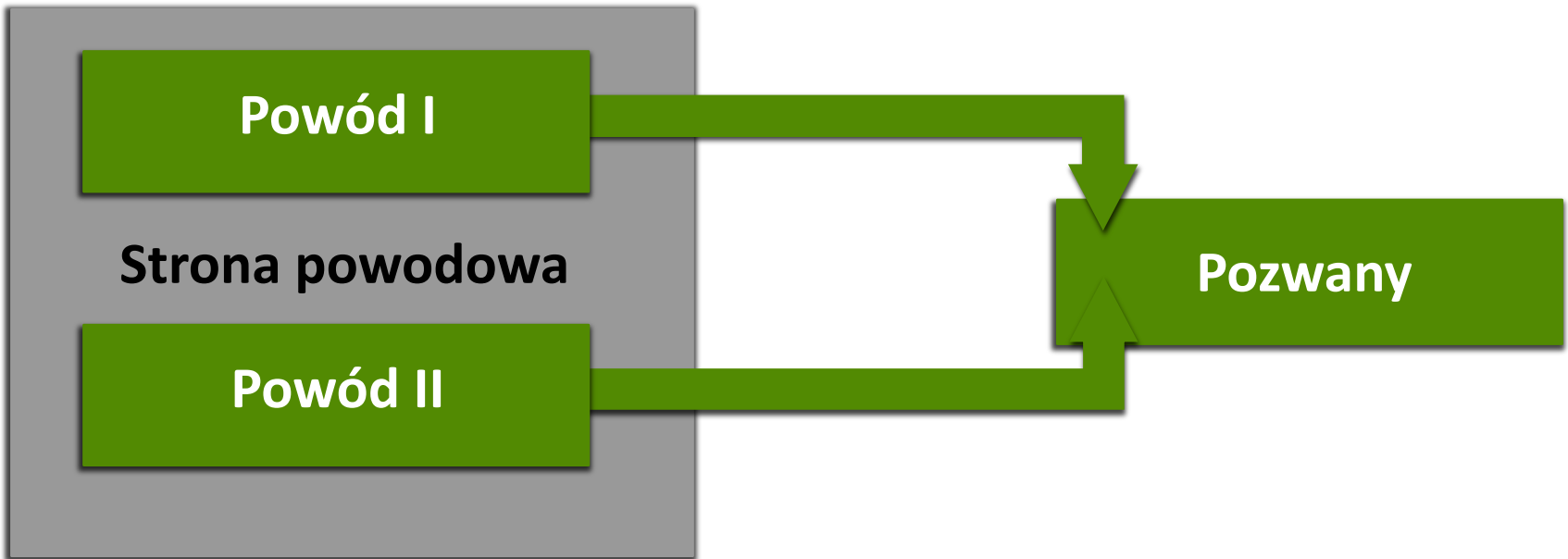

Przykład 3: Według art. 366 k.c. odpowiedzialność solidarna dłużników polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna. Wybór ten jest uprawnieniem wierzyciela (powoda). W wymiarze procesowym pozwanie kilku dłużników solidarnych rodzi postać współuczestnictwa zwanego materialnym (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.).

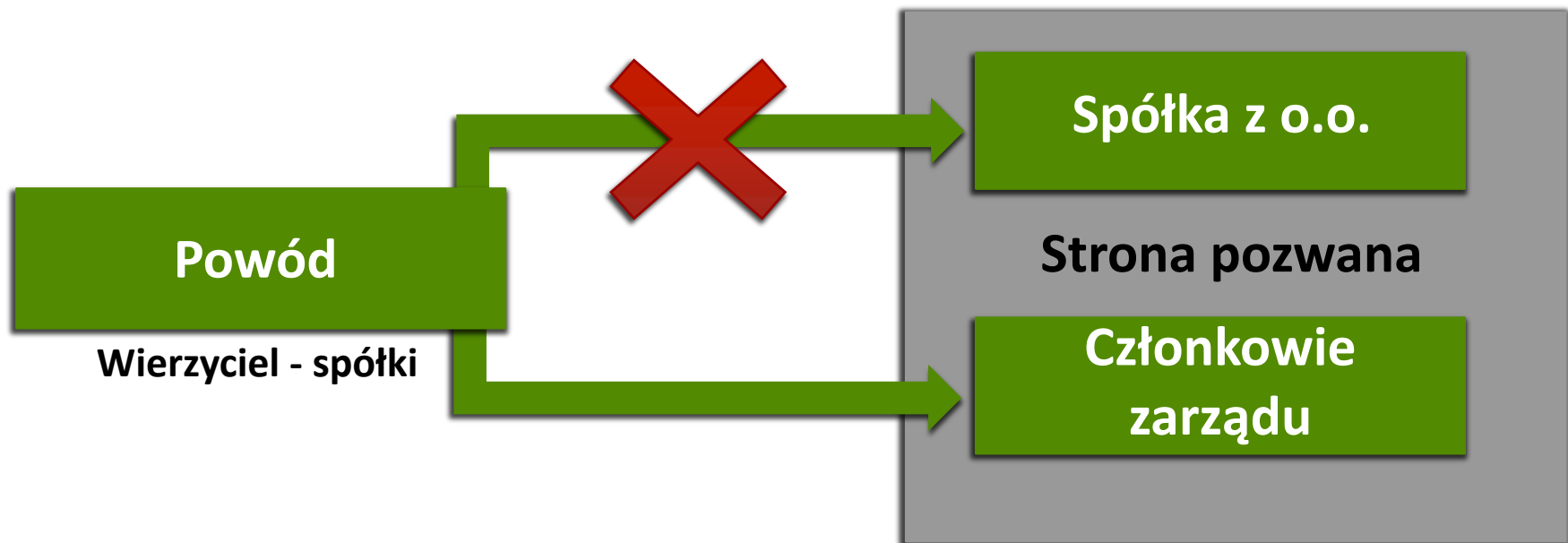

Przykład 4: Występowanie kilku spadkobierców powołanych do dziedziczenia z mocy ustawy w roli powodów w sprawie o zapłatę odszkodowania za szkodę poniesioną wskutek niedopełnienia obowiązku zgłoszenia spadkodawcy do ubezpieczenia społecznego jest współuczestnictwem materialnym (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.; postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2007 r., II PZ 20/07, OSNP 2008, nr 15-16, poz. 227).

Spadkobiercy: przed działem spadku

Przykład 5: Nie jest możliwe pozwanie przez wierzyciela członków zarządu spółki na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. i jednocześnie pozwanie samej spółki, gdyż nie zachodzą niezbędne do tego przesłanki współuczestnictwa materialnego, ani nawet współuczestnictwa formalnego tych osób (art. 72 § 1 k.p.c.; por. wyrok SN z dnia 21 września 2005 r., V CK 129/05).

Współuczestnictwo formalne

Kilka osób może w jednej sprawie występować w roli powodów lub pozwanych, jeżeli przedmiot sporu stanowią:

- **roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju,**
- **oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej,**

jeżeli ponadto właściwość sądu jest uzasadniona dla każdego z roszczeń lub zobowiązań z osobna, jako też dla wszystkich wspólnie

(współuczestnictwo formalne).

roszczenia i zobowiązania muszą mieć taką samą (jednakową), a nie tę samą podstawę faktyczną i prawną

Istota współuczestnictwa formalnego polega na tym, że w jednej sprawie — w znaczeniu techniczno-procesowym — dochodzi do połączenia kilku (wielu) spraw — w znaczeniu materialnoprawnym, tj. spraw mających za przedmiot roszczenie lub zobowiązanie oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, w których zachowana jest ponadto jedność właściwości sądu.

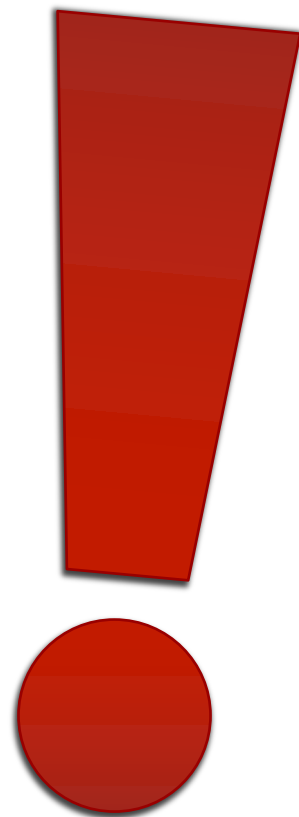
Właśnie ta wspólna właściwość sądu dla każdego z roszczeń lub zobowiązań z osobna, jak i dla wszystkich wspólnie, jest dodatkowym wymogiem skorzystania z przepisów dotyczących współuczestnictwa formalnego. Obejmuje to zarówno właściwość rzeczową, jak również miejscową.

Wszystkie powyższe przesłanki dotyczące współuczestnictwa formalnego muszą zostać spełnione łącznie. Brak kumulatywnego spełnienia powyższych przesłanek skutkuje rozdzieleniem spraw do oddzielnych postępowań lub trybów, albo przekazanie ich do sądów właściwych — art. 200 oraz 201 k.p.c.

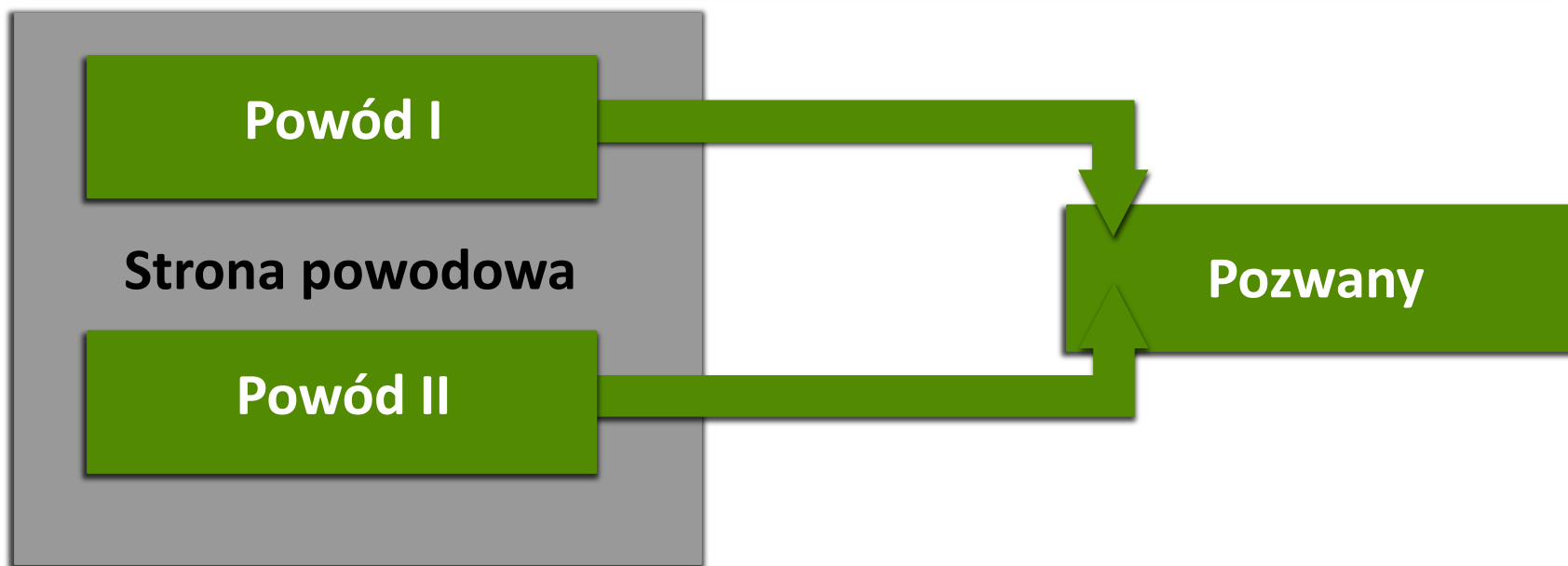
W przypadku współuczestnictwa formalnego przedmiotu zaskarżenia, podobnie jak wartości przedmiotu sprawy, nie sumuje się, a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia w każdej z połączonych formalnie spraw (postanowienie SN z dnia 17 lipca 2014 r., III CZ 30/14, LEX nr 1488903).

WAŻNE! Przy współuczestnictwie formalnym mamy do czynienia z wielością przedmiotów sporu, oznacza to, że tyle mamy przedmiotów sporu ilu jest współuczestników.

PRZYKŁAD: Przykład współuczestnictwa formalnego:

- Wystąpienie kilku wierzycieli ze skargą pauliańską przeciwko osobie trzeciej, która uzyskała korzyść majątkową z pokrzywdzeniem wierzycieli (art. 527 k.c.).
- Współuczestnictwo między pracownikami w sprawie przeciwko Funduszowi Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, w której roszczenia powodów są jednego rodzaju oraz oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej, ma charakter współuczestnictwa formalnego (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.). W postępowaniu przed sądem nie obowiązuje sporządzenie tzw. wykazu zbiorczego dochodzonych roszczeń, a w razie jego sporządzenia, nie zmienia to charakteru współuczestnictwa w sporze, które pozostaje współuczestnictwem formalnym (postanowienie SN z dnia 18 lipca 2003 r., I PZ 42/03, Legalis).

Współuczestnictwo konieczne

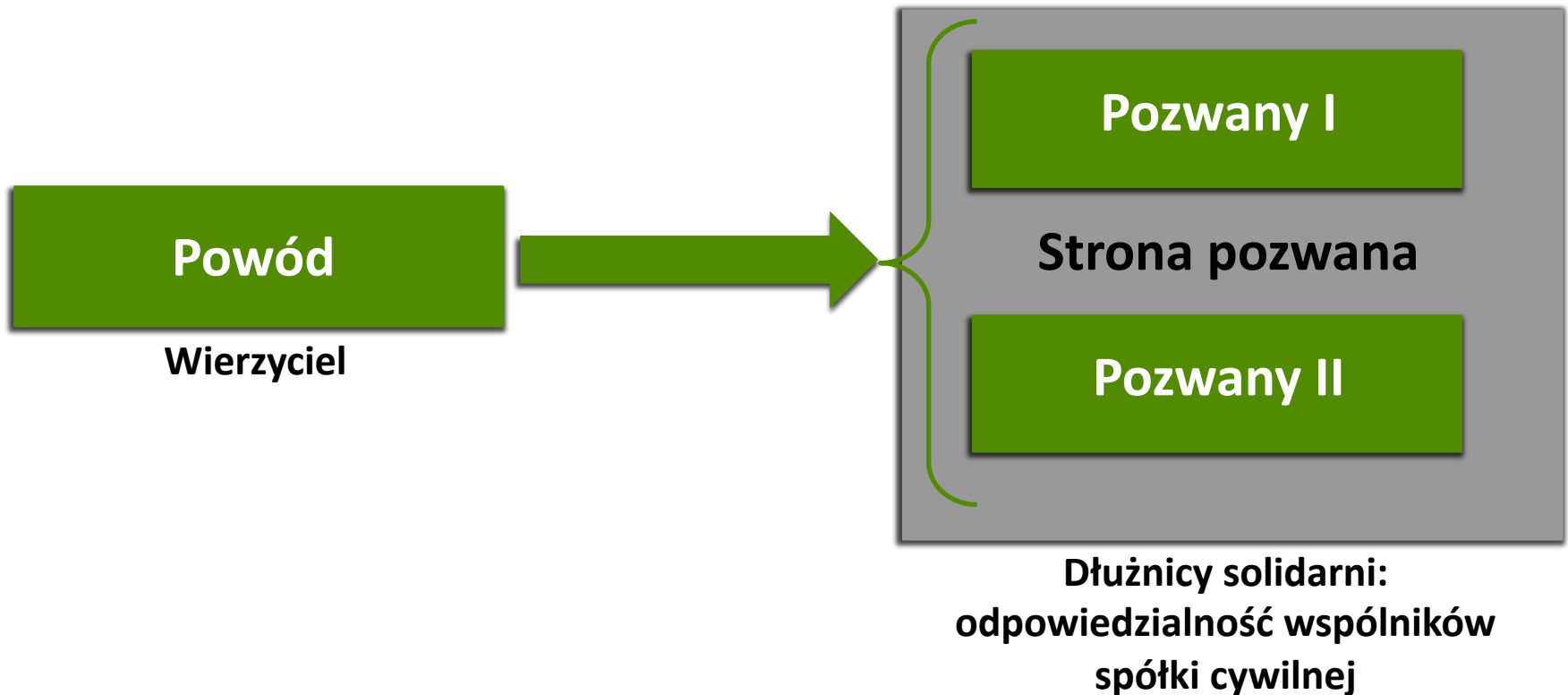
Kwalifikowanym rodzajem współuczestnictwa materialnego jest współuczestnictwo konieczne (art. 72 § 2 KPC), które może występować zarówno po stronie biernej, jak i czynnej procesu (por. art. 195 KPC).

Współuczestnictwo konieczne powstaje wówczas, gdy po danej stronie procesu występują kilka podmiotów, którym przysługuje legitymacja procesowa grupowa łączna.

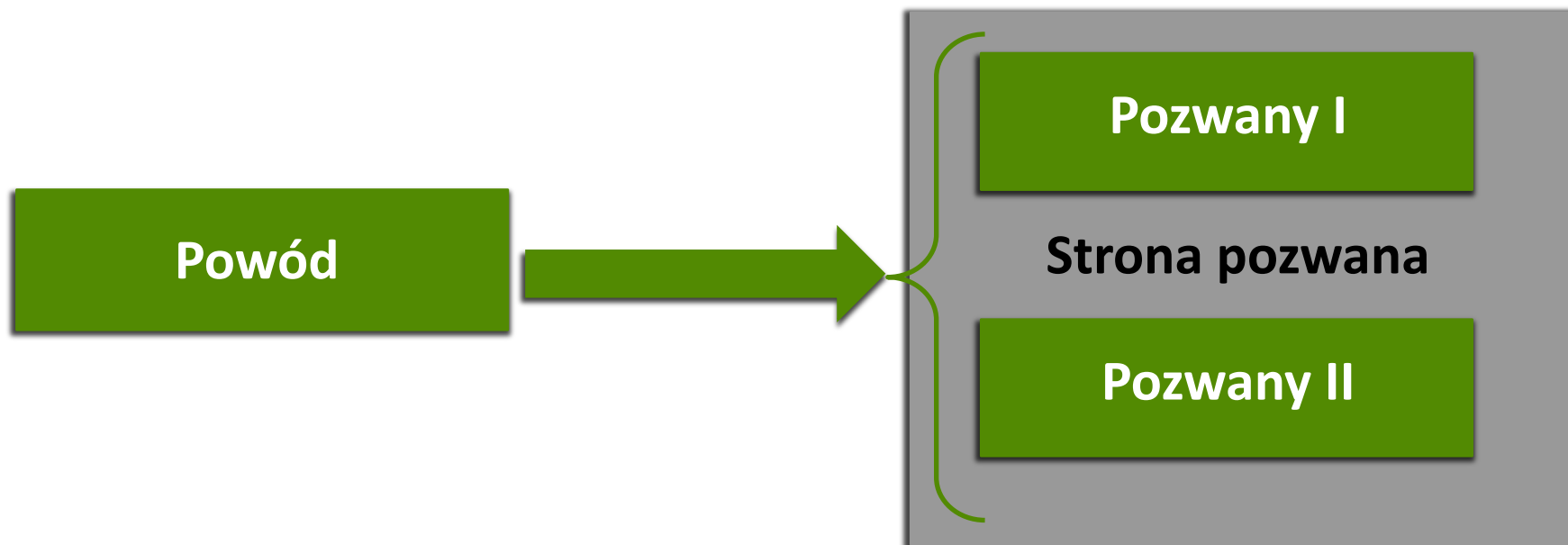
Oznacza, że wszystkie te podmioty muszą wspólnie dochodzić swoich praw lub wspólnie podejmować obronę, a ich działanie indywidualne uznawane jest jako działanie podejmowane w warunkach braku pełnej legitymacji procesowej, co skutkuje oddaleniem powództwa

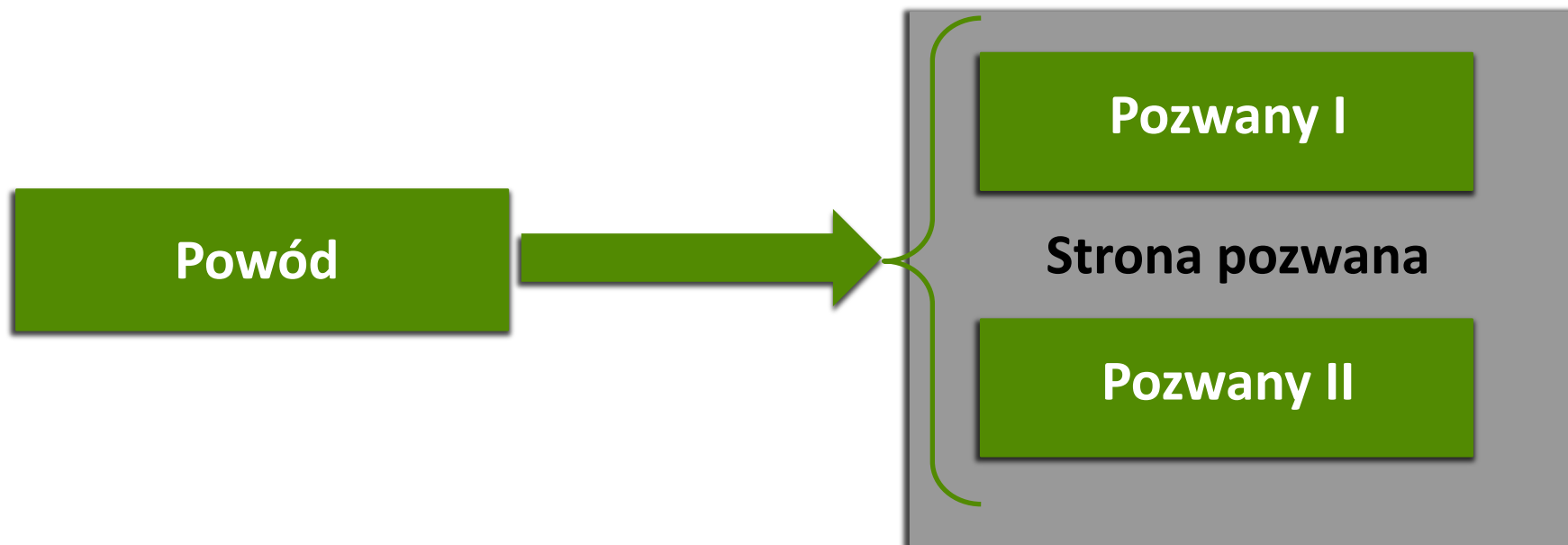
Przykład 1: Według art. 366 k.c. odpowiedzialność solidarna dłużników polega na tym, że wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna. Wybór ten jest uprawnieniem wierzyciela (powoda). W wymiarze procesowym pozwanie kilku dłużników solidarnych rodzi postać współuczestnictwa zwanego materialnym (art. 72 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Przykład 2: Roszczenie osoby trzeciej z art. 59 k.c. o uznanie umowy za bezskuteczną, z którym można wystąpić wyłącznie przeciwko wszystkim kontrahentom tej umowy. W postępowaniu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, w sytuacji gdy działki, których postępowanie dotyczy są objęte dwoma różnymi księgami wieczystymi, powinny wziąć udział wszystkie osoby, których prawa zostały wpisane w dziale drugim tych ksiąg. W postępowaniu tym zachodzi bowiem współuczestnictwo konieczne pomiędzy osobami wpisanymi w dziale drugim księgi wieczystej, jak i osobami, które żądają ujawnienia swoich praw w tej księdze (wyrok SN z dnia 31 stycznia 2014 r., II CSK 254/13, Legalis).

Przykład 3: Istota więzi prawnych między transseksualistą występującym o ustalenie przynależności do płci, a jego małżonkiem i dziećmi decyduje nie tylko o koniecznym charakterze współuczestnictwa między tymi osobami (art. 72 § 2 k.p.c.), ale i o jego kwalifikowanej, jednolitej postaci (art. 73 k.p.c.) - (wyrok SN z dnia 6 grudnia 2013 r., I CSK 146/13, LEX nr 1415181).

Przykład 4: Małżonek, wyrażając zgodę na udzielenie przez współmałżonka pożyczki, mającej charakter czynności prawnej przekraczającej zwykły zarząd majątkiem wspólnym, nie staje się stroną umowy pożyczki. W sprawie zatem wytoczonej przez współmałżonka o zwrot pożyczki nie zachodzi między małżonkami współuczestnictwo konieczne (zob. wyrok SN z dnia 11 czerwca 1999 r., II CKN 390/98, OSNC 1999, nr 12, poz. 217).

Przykład 5: Współuczestnictwo konieczne w procesie o naprawienie szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego. Po wejściu w życie ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej, w procesie o naprawienie szkody powstałej w wyniku wypadku komunikacyjnego nie występuje współuczestnictwo konieczne między zakładem ubezpieczeń a posiadaczem lub kierowcą pojazdu mechanicznego (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 13 maja 1996 r., III CZP 184/95, OSNC 1996, nr 7-8, poz. 91).

Przykład 6: W wypadku gdy roszczenie zmierza do zachowania wspólnego prawa współwłaścicieli (art. 209 k.c., po stronie powodów nie zachodzi współuczestnictwo konieczne (zob. wyrok SN z dnia 20 października 1975 r., III CRN 288/75, Legalis)

Współuczestnictwo
konieczne

Współuczestnictwo
dowolne

Współuczestnictwem dowolnym jest zawsze współuczestnictwo formalne. Natomiast współuczestnictwo materialne może być dowolne albo konieczne.

Powstanie współuczestnictwa dowolnego czynnego wynika z woli poszczególnych współuczestników. Powstanie współuczestnictwa dowolnego biernego wynika z woli powoda.

W każdym wypadku muszą być jednak spełnione przesłanki określone w art. 72 § 1 k.p.c.

Współuczestnictwo jednolite

Współuczestnictwo jednolite stanowi odstępstwo od zasady, iż każdy ze współuczestników może działać we własnym imieniu.

Gdy z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustaw wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników, czynności procesowe współuczestników działających są skuteczne wobec niedziałających.

Czynności procesowe wywołujące skutki w sferze materialnoprawnej, takie jak:

- zawarcie ugody,
- zrzeczenie się roszczenia albo
- uznanie powództwa,

wymagają jednak zgody wszystkich współuczestników.

Skutkiem wstąpienia
współuczestnictwa
jednolitego

jest wydanie wyroku
przez sąd rozstrzygający
sprawę o tej samej treści
wobec wszystkich
współuczestników

Współuczestnictwo w sporze sprawcy szkody i ubezpieczyciela jest wprawdzie współuczestnictwem materialnym, ale nie ma charakteru współuczestnictwa jednolitego w rozumieniu art. 73 § 2 k.p.c., wyrok nie musi bowiem dotyczyć niepodzielnie sprawcy i ubezpieczyciela (wyrok SN z 23 sierpnia 2012 r., II CSK 740/11, LEX nr 1231481).

Współuczestnictwo w sporze dłużnika głównego i jego poręczycieli jest wprawdzie współuczestnictwem materialnym, ale nie ma charakteru współuczestnictwa jednolitego, ponieważ wyrok nie musi dotyczyć niepodzielnie dłużnika głównego i jego poręczycieli (zob. wyrok SN z dnia 23 listopada 1982 r., IV PR 329/82, Legalis).

Współuczestnictwo nienazwane oraz współuczestnictwo konkurencyjne

Współuczestnictwo nienazwane — w ramach tej kategorii doktrynerzy wymieniają następujące przykłady:

→ współuczestnictwo matki i dziecka w procesie o zasądzenie świadczeń z art. 141 k.r.o. na rzecz matki oraz świadczeń alimentacyjnych z art. 133 k.r.o. na rzecz dziecka

Współuczestnictwo konkurencyjne polega na tym, że w istocie rzeczy tylko jeden spośród występujących wspólnie podmiotów jest uprawniony lub zobowiązany (np. w sytuacjach przewidzianych w art. 194 § 1 i 2 k.p.c. czy też art. 196 § 1 i 2 k.p.c.).

Zasady procesowe w przypadku występowania współuczestnictwa

Zasada samodzielności
w działaniu
współuczestników

Każdy współuczestnik
działa w imieniu
własnym

każdy ze
współuczestników
sporu ma prawo
samodzielnie popierać
sprawę.

Współuczestnik może dokonywać wszystkich czynności procesowych samodzielnie, co w szczególności obejmuje:

- składanie wniosków dowodowych;
- wnoszenie środków odwoławczych.

Współuczestnik może działać tylko we własnym imieniu, nie może więc podnosić w apelacji zarzutów w imieniu innego współuczestnika, jego czynności procesowe bowiem nie mogą przynieść korzyści ani też szkody innym współuczestnikom (zob. wyrok SN z dnia 5 października 1962 r., I CR 802/61, LEX nr 1672054).

Współuczestnik może być świadkiem innego współuczestnika z wyłączeniem, sytuacji, gdy jest to współuczestnictwo jednolite. Współuczestnik może być również pełnomocnikiem drugiego współuczestnika, po przedłożeniu pełnomocnictwa — art. 87 § 1 k.p.c.

Na posiedzenie sądowe wzywa się wszystkich tych współuczestników, co do których sprawa nie jest zakończona

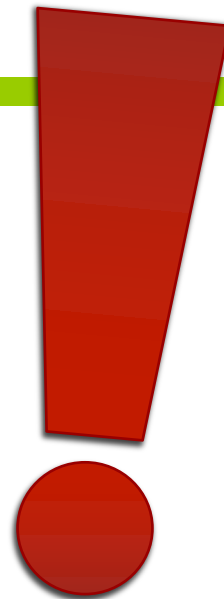

Wniesienie apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji tylko przez jednego ze współuczestników, skutkuje uprawomocnieniem się tego wyroku względem pozostałych. Wyjątek od powyżej omawianej reguły występuje w przypadku współuczestnictwa jednolitego, jak również w przypadku współuczestnictwa materialnego

W tej ostatniej sytuacji zostało wprowadzone uregulowanie w przepisie art. 378 § 2 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., zgodnie z którym sąd drugiej instancji rozpatrujący zażalenie lub apelację wniesioną przez jednego ze współuczestników może z urzędu rozpoznać ją również względem współuczestników, którzy nie wnieśli ww. środków odwoławczych, gdy będące przedmiotem zaskarżenia prawa lub obowiązki są także dla nich wspólne

Współuczestnictwo jednolite

W wypadku jednak, gdy z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok dotyczyć ma niepodzielnie wszystkich współuczestników (współuczestnictwo jednolite)

czynności procesowe współuczestników działających są skuteczne wobec nie działających.

Do zawarcia ugody, zrzeczenia się roszczenia albo uznania powództwa potrzeba zgody wszystkich współuczestników. (czynności dyspozycji materialnej)

Jeśli działa którykolwiek ze współuczestników jednolitych, wyłączona jest możliwość wydania wyroku zaocznego co do współuczestników niedziałających w procesie

art. 259 pkt 4 k.p.c. → bezwzględny zakaz bycia świadkiem przez któregokolwiek ze współuczestników jednolitych

Wniesienie środka odwoławczego przez jednego ze współuczestników jednolitych skutkuje tym, iż wyrok nie uprawomocnia się wobec pozostałych współuczestników i sąd drugiej instancji musi również objąć pozostałych współuczestników w wydawanym przez siebie wyroku.

W razie współuczestnictwa jednolitego prawomocny wyrok ma powagę rzeczy osądzonej wobec wszystkich współuczestników, także tych, którzy nie zostali w wyroku wymienieni

(zob. postanowienie SN z dnia 27 kwietnia 1999 r., 111 CKN 48/99, Legalis).

Koszty postępowania w przypadku wystąpienia instytucji współuczestnictwa w procesie

W przypadku wniesienia pozwu przez współuczestników formalnych, każdy z nich uiszcza opłatę sądową od pozwu osobno stosownie do swojego roszczenia lub zobowiązania — art. 4 ust. 1 u.k.s.c.

Nie wklucza to dopuszczalności uiszczenia opłaty przez jednego współuczestnika lub - „zaliczenia” nadwyżki uiszczonej opłaty przez tego pierwszego na rzecz opłaty należnej od tego drugiego, gdy taka jest wola współuczestników (zob. postanowienie SN z dnia 21 marca 1997 r., I PKN 61/07, Legalis; postanowienie SN z dnia 15 kwietnia 1997 r., I CKN 154/97, LEX nr 153214; postanowienie SN z dnia 26 maja 1998 r., III CZ 69/98, Wok. 1998, nr 9, s. 7).

Mając na względzie reguły orzekania w przedmiocie kosztów procesu, wygrywający współuczestnicy sporu przy współuczestnictwie materialnym, jeśli są zastąpieni przez tego samego adwokata, radcę prawnego, otrzymują zwrot kosztów wynagrodzenia jednego adwokata lub radcy prawnego (por. postanowienie SN z dnia 11 maja 1966 r., I CZ 36/66, Legalis; por. chwała SN z dnia 30 stycznia 2007 r., 111 CZP 130/06, 2008, nr I, poz. I).

Zgodnie z przepisem zawartym w art. 105 § 1 k.p.c. współuczestnicy sporu zwracają koszty procesu w częściach równych. Sąd może jednak nakazać zwrot kosztów odpowiednio do udziału w sprawie każdego ze współuczestników, jeżeli pod tym względem zachodzą znaczne różnice.

Stosownie zaś do art. 105 § 2 k.p.c. na współuczestników sporu odpowiadających solidarnie co do istoty sprawy sąd nałoży solidarny obowiązek zwrotu kosztów. Za koszty wynikłe z czynności procesowych, podjętych przez poszczególnych współuczestników wyłącznie we własnym interesie, inni współuczestnicy nie odpowiadają.

Interwencja główna

Pojęcie interwencji głównej

Art. 75 KPC [Interwencja główna]

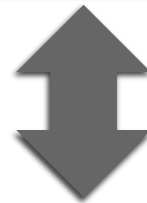
Kto występuje z roszczeniem o rzecz lub prawo, o które sprawa toczy się pomiędzy innymi osobami, może aż do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji wytoczyć powództwo o tę rzecz lub prawo przeciwko obu stronom przed sąd, w którym toczy się sprawa (interwencja główna)

Interwencja główna jest powództwem, którym interwenient główny (powód) pozywa stronę innego toczącego się już postępowania cywilnego.

Osoba trzecia
(interwenient główny)

Powód (w procesie
interwencyjnym)

Powód

Pozwany

Powództwo interwencyjne
jest dopuszczalne tylko
wówczas gdy zachodzi
tożsamość przedmiotu
procesu pierwotnego oraz
procesu interwencyjnego

Powództwo interwencyjne
może się więc toczyć
jedynie o prawo lub rzecz,
która mieści się w
przedmiotowych granicach
pierwotnego procesu

niedopuszczalne w
odrębnym
postępowaniu
uproszczonym
(art. 505⁴ § 1 KPC)

niedopuszczalna w
sprawach z zakresu
ubezpieczeń
społecznych i innych
wszczynanych w drodze
odwołań od decyzji
administracyjnej

można ją stosować
wyłącznie w
postępowaniu
procesowym
rozpoznawczym

niedopuszczalna w
sprawach o
przywrócenie
naruszonego
posiadania

Interwencja
główna

Powództwo interwencyjne wytacza się przeciwko obu stronom toczącego się już procesu i to jest jego cechą istotną. W procesie interwencyjnym z reguły zachodzi potrzeba innego sformułowania żądania pozwu wobec powoda z pierwszego procesu niż wobec pozwanego. Pozew interwencyjny będzie przeważnie, jak to zresztą miało miejsce w sprawie, w stosunku do powoda z pierwszego procesu pozwem ustalającym, podczas gdy względem pozwanego będzie pozwem o świadczenie. Każdy z tych pozwanych (współuczestników), mimo że objęci są jednym pozwem, zachowuje swój samodzielny charakter, gdyż stawia odrębne wnioski, wnosi sam pismo, sam ponosi koszty itp. Każdy z nich może też uznać żądanie pozwu bez względu na to, co zrobi drugi.

(wyrok SN z 24.09.1999 r., sygn. akt I CKN 1436/98, LEX nr 39158)

Podmioty postępowania interwencyjny

strona powodowa:
interwenient główny

Interwenient główny jest powodem w procesie interwencyjnym bowiem to on występuje z interwencją główną.

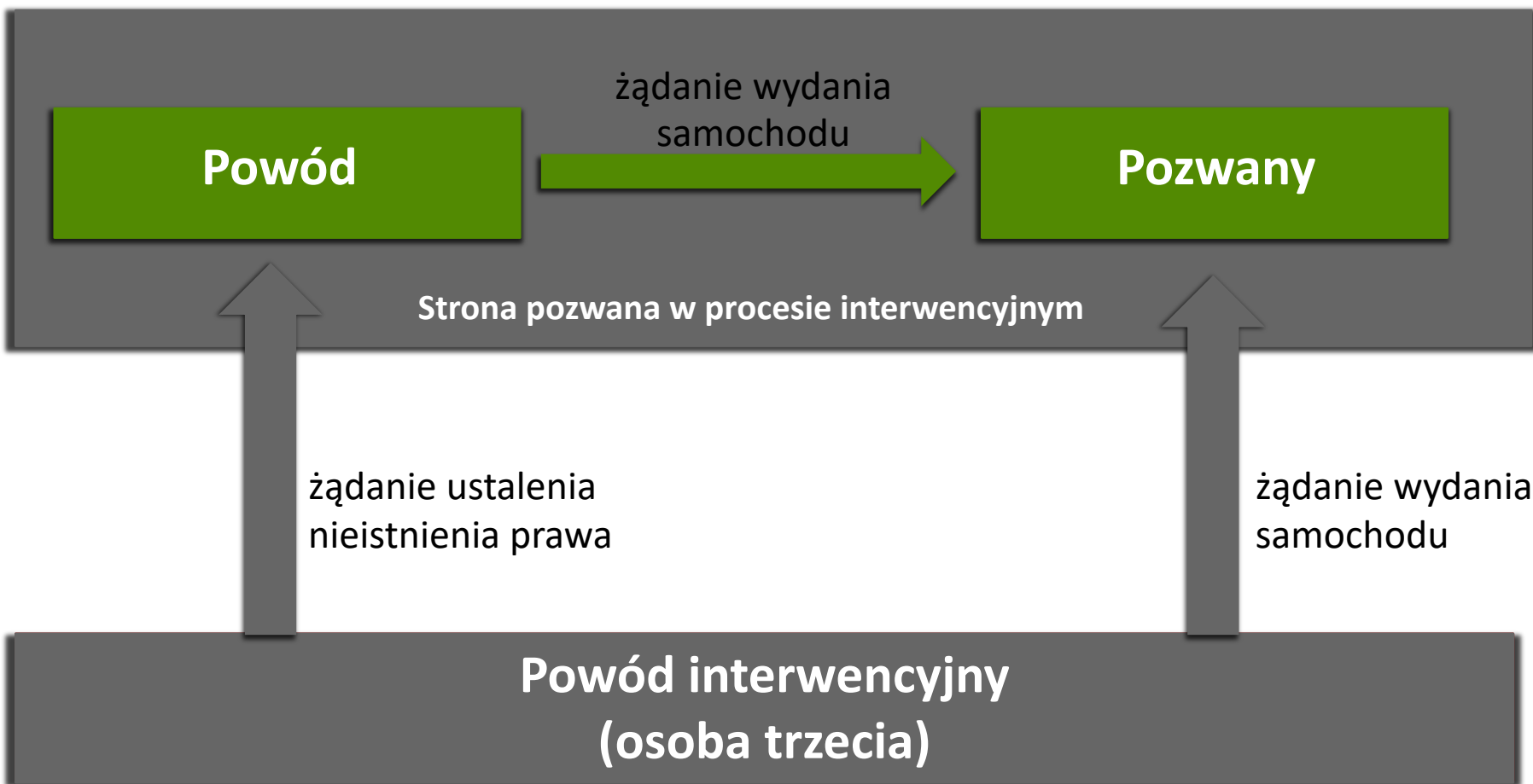
strona pozwana:
powód I + pozwany I

Pozwanymi natomiast będą strony pierwszego procesu, które należy łącznie pozwać w pozwie interwencyjnym.

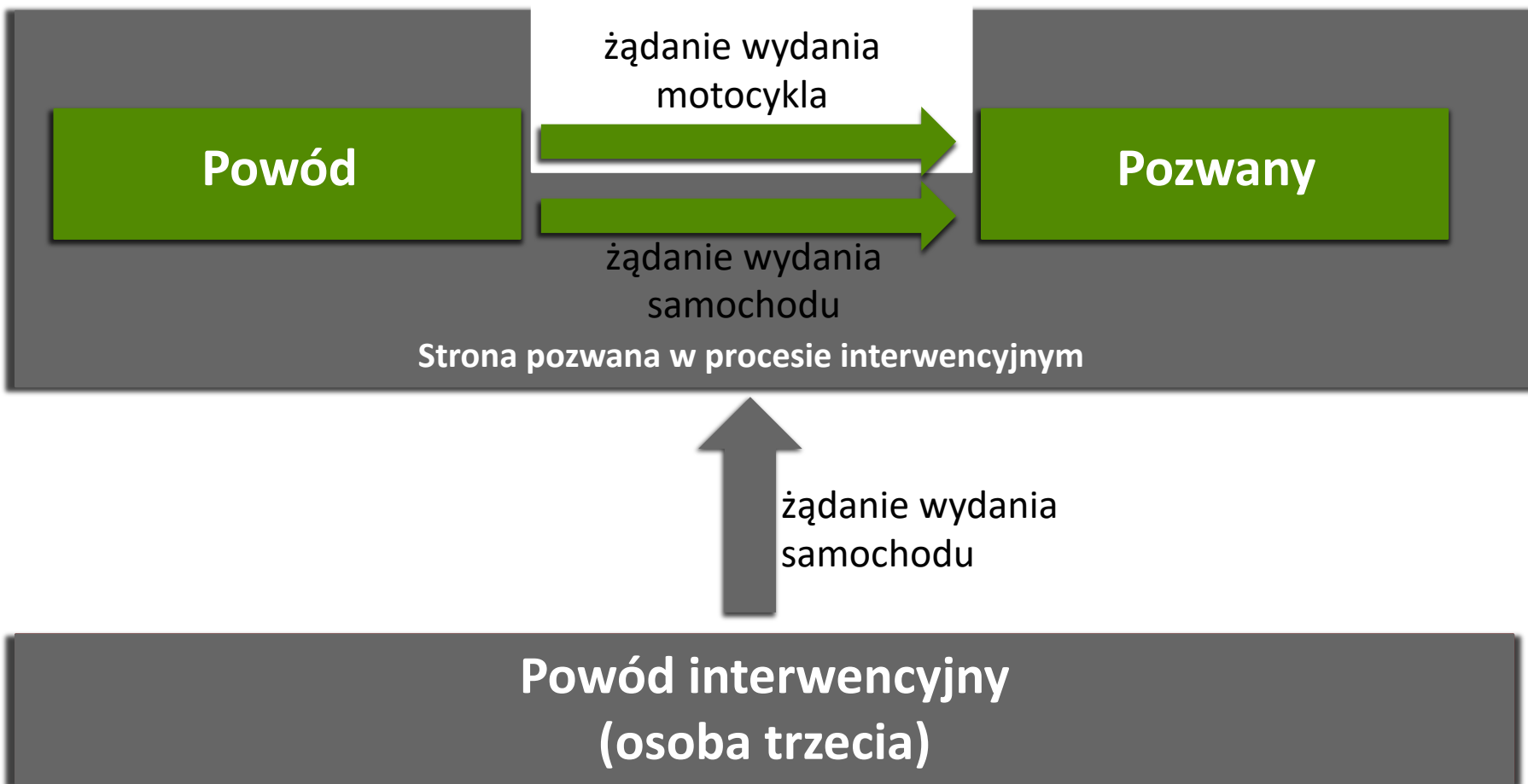
Pozwanie obu stron pierwotnego postępowania powoduje zatem, że po stronie pozwanej procesu interwencyjnego zawsze będziemy mieli do czynienia z wielością podmiotów.

współuczestnictwo nienazwane lub konkurencyjne

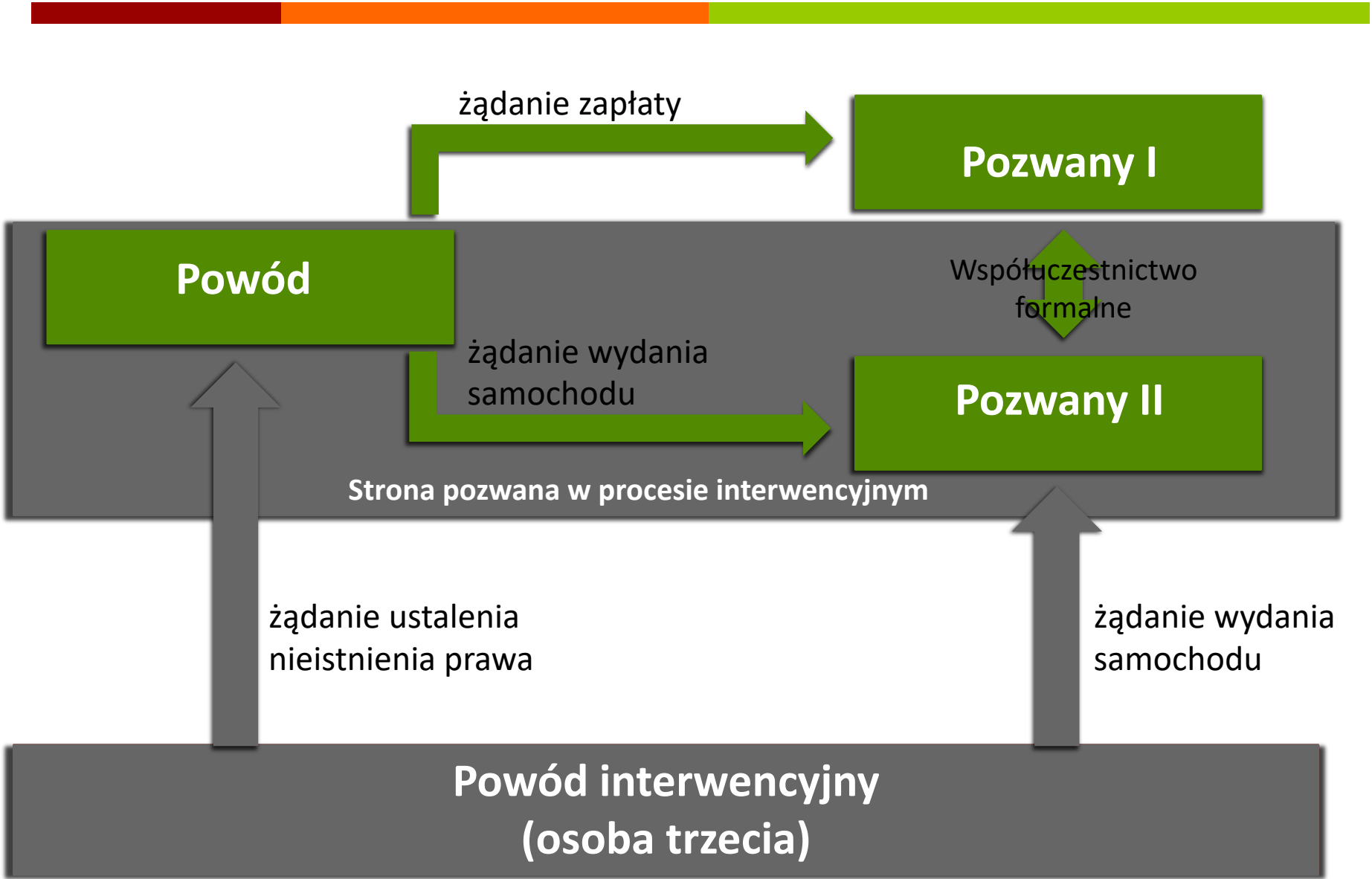
Przykład 1:

Przykład 2:

Przykład 3:

Czas wniesienia interwencji głównej

Z interwencją główną można wystąpić nie wcześniej niż po zawiśnięciu sporu w I instancji- art. 192 pkt. 1 KPC

nie dotyczy to sytuacji, gdy rozprawa została otwarta na nowo (art. 225 KPC) oraz gdy sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania (art. 386 § 2 i 4 KPC)

Proces interwencyjny może być zainicjowany najpóźniej do zamknięcia rozprawy w pierwszej instancji w procesie pierwotnym – art. 224 KPC

Wymogi pozwu interwencyjnego

Zgłoszenie interwencji głównej wymaga wniesienia pozwu, który powinien odpowiadać wszelkim warunkom formalnym przewidzianym dla pozwu

art. 126 i n. oraz art. 187
KPC

Ponadto powód procesu interwencyjnego powinien wskazać, że jego powództwo stanowi interwencje główną i oznaczyć sygnaturę akt procesu pierwotnego

Interwencja główna podlega także opłacie sądowej, przewidzianej dla pozwu (art. 18 ust. 2 u.k.s.c.)

Właściwość sądu

Sądem właściwym rzeczowo i miejscowo dla interwencji głównej jest sąd, przed którym toczy się pierwszy proces.

Należy przyjąć, że w rozważanym zakresie art. 75 KPC przepis stanowi lex specialis w stosunku do art. 43 KPC

Zależność procesu głównego i interwencyjnego

Jeżeli interwenient główny wystąpił z interwencją przeciwko obu stronom postępowania głównego (pierwotnego) to sąd może z urzędu zawiesić postępowanie główne do czasu prawomocnego zakończenia postępowania interwencyjnego

(art. 177 § 1 pkt 2 KPC)

Sąd może jednak przed zakończeniem procesu interwencyjnego, stosownie do okoliczności, podjąć dalsze postępowanie

(art. 180 § 1 pkt. 4 KPC)

Interwencja główna jest powództwem, które inicjuje nowy proces. Po wytoczeniu powództwa interwencyjnego mamy do czynienia z dwiema różnymi sprawami, które mogą być połączone do wspólnego rozpoznania (art. 219 k.p.c.) lub być rozpoznane oddzielnie, lecz kolejno po uprzednim zawieszeniu pierwszej toczącej się już sprawy, co pozwala uniknąć sprzeczności w zapadających w nich rozstrzygnięciach

(wyrok SN z 26.03.2009 r., sygn. akt I CSK 415/08, LEX nr 577152)

Postępowanie główne – zawieszenie postępowania
(art. 177 § 1 pkt. 2 KPC)

Powód

Pozwany

Strona pozwana w procesie interwencyjnym

Połączenie spraw do
wspólnego rozpoznają
(art. 219 KPC)

**Powód interwencyjny
(osoba trzecia)**

Interwencja uboczna

Pojęcie interwencji ubocznej

Art. 76 KPC
[Interwencja uboczna]

Kto ma interes prawny w tym, aby sprawa została rozstrzygnięta na korzyść jednej ze stron, może w każdym stanie sprawy aż do zamknięcia rozprawy w drugiej instancji przystąpić do tej strony (interwencja uboczna).

Powód

Pozwany

**Interwenant uboczny
(osoba trzecia)**

Powód

Pozwany

**Interwenant uboczny
(osoba trzecia)**


```
graph TD; subgraph Left; direction BT; I1[Interwencja uboczna I (osoba trzecia)] --> P[Powód]; end; subgraph Right; direction BT; I2[Interwencja uboczna II (osoba trzecia)] --> D[Pozwany]; end; P --> D;
```

Powód

**Interwencja uboczna I
(osoba trzecia)**

Pozwany

**Interwencja uboczna II
(osoba trzecia)**

Interwenient uboczny nie jest stroną

Przystępuje do procesu przez złożenie stosownego oświadczenia (por. art. 77 § 1 KPC). Jako uczestnik postępowania musi jednak posiadać zdolność sądową i zdolność procesową oraz być należycie reprezentowany.

Liczba interwenientów ubocznych przystępujących do danej sprawy nie jest ograniczona. W jednym procesie po obu stronach mogą występować zarówno interwenienci samoistni jak i niesamoistni
(por. post. SN z 20.06.1996 r., sygn. akt I CRN 88/96, Legalis).

Interwenientem ubocznym po stronie powodowej nie może być podmiot, który w tym procesie jest współpозwanym.
(post. SN z 25.11.2010 r., III CZ 50/10, LEX nr 1157559)

Interes prawny w wstąpieniu do sprawy

Interes prawny interwenienta
ubocznego

subiektywnie odczuwalna
potrzeba utrzymania
istniejącego stanu rzeczy albo
spowodowania takiego stanu
rzeczy, jaki dany podmiot
uważa za korzystny prawnie

Źródłem interesu prawnego jest stosunek prawny łączący interwenienta ze stronami (lub stroną) toczącego się postępowania. Stosunek ten nie jest jednak przedmiotem procesu, do którego interwenient przystępuje, może stać się natomiast przedmiotem przyszłego sporu sądowego pomiędzy interwenientem, a którąś za stron toczącego się postępowania.

Osoba trzecia przystępuje zatem do toczącego się procesu w zamiarze udzielenia stronie pomocy w wygraniu sprawy. W ten sposób prewencyjnie interwenient dba o własny interes prawny, który został zagrożony lub naruszony.

Interes prawny należy rozumieć szeroko i przyjąć, że zachodzi on zawsze wtedy, gdy rozstrzygnięcie sporu może wyrzucić jakiegokolwiek skutki w sferze prawnej interwenienta (post. SN z 3.4.1973 r., I CZ 27/73, Legalis).

Dopuszczalność interwencji ubocznej

Z uwagi na treść art. 510 k.p.c. zgłoszenie interwencji ubocznej w postępowaniu nieprocesowym jest bezprzedmiotowe. Na wydane z urzędu postanowienie o niedopuszczeniu interwencji ubocznej nie przysługuje zażalenie.

(post. SN z 19.04.1999 r., sygn. akt II CZ 30/99, LEX nr 1681868)

Interwencja uboczna nie jest dopuszczalna w postępowaniu uproszczonym (art. 505⁴ § 1 KPC)

Niedopuszczalna jest interwencja uboczna członka grupy po stronie powoda w postępowaniu grupowym (art. 14 ustawy o dochodzeniu roszczeń w postępowaniu grupowym)

W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, ze względu na uregulowania zawarte w art. 477¹¹ k.p.c., interwencja uboczna jest bezprzedmiotowa, bowiem ochronę sfery prawnej osoby, w którą może wkroczyć zapadłe w tym procesie orzeczenie, zapewnia jej udział w postępowaniu w charakterze zainteresowanego (mającego pełnoprawny przymiot strony) (wyrok SN z 11.09.2014 r., sygn. akt II UK 581/13, LEX nr 1515456)

W postępowaniu o stwierdzenie wykonalności, prowadzonym na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, interwencja uboczna nie jest dopuszczalna (post. SN z 01.03.2007 r., sygn. akr I CSK 434/06, LEX nr 244457)

Rodzaje interwencji ubocznej

Interwencja
samoistna
(kwalifikowana)

Interwencja
niesamoistna
(zwykła)

Z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok w sprawie ma odnieść bezpośredni skutek prawny w stosunku między interwenientem a przeciwnikiem strony, do której interwenient przystąpił.
W takim przypadku do stanowiska interwenienta w procesie stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie jednolitym (art. 81 KPC)

Przykład 1: interwencja uboczna samoistna

Powód
Współwłaściciel samochodu

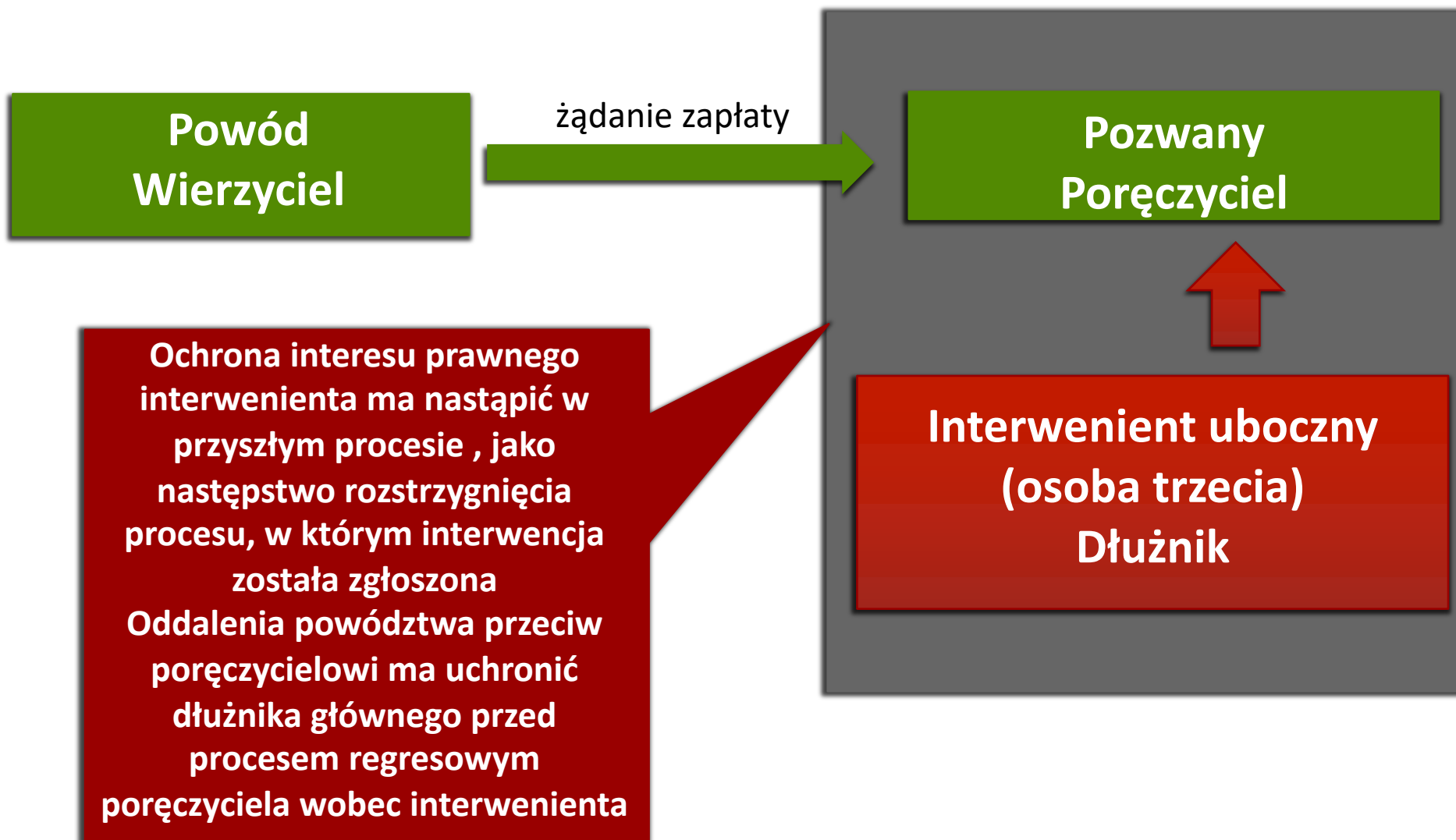
Interwenient uboczny
(osoba trzecia)
Współwłaściciel samochodu

żądanie
wydania samochodu

Pozwany

art. 209 KC:
Każdy ze współwłaścicieli może
wykonywać wszelkie czynności i
dochodzić wszelkich roszczeń,
które zmierzają do zachowania
wspólnego prawa

Przykład 1: interwencja uboczna niesamoistna

Status interwenienta ubocznego

Interwenient uboczny jest uczestnikiem postępowanie, w przeciwieństwie jednak do interwenienta głównego nie ma statusu strony procesu.

Interwenient uboczny musi posiadać podmiotowe kwalifikacje: zdolność sądową, zdolność procesową oraz właściwą reprezentację (por. orz. SN z 20.04.1966 r., sygn. akt I CR 86/66, PUG 1966, nr 8-9, poz. 284)

Brak kwalifikacji podmiotowych → odmowa dopuszczenia do udziału w sprawie w charakterze interwenienta ubocznego

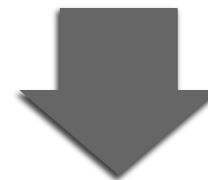
(odmienny pogląd: odrzucenie interwencji ubocznej (art. 199 KPC), po bezskutecznej próbie ich konwalidacji na pod. art. 70 i 71 KPC)

Skuteczne wniesienie pisma zawierającego zgłoszenie interwencji ubocznej powoduje, że osoba trzecia wstępuje do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego

Od tego momentu interwenient uboczny jest uprawniony do wszelkich czynności procesowych dopuszczalnych według stanu sprawy. Nie mogą one jednak pozostawać w sprzeczności z czynnościami i oświadczeniami strony, do której przystąpił (art. 79 KPC)

Interwenientowi ubocznemu należy od chwili jego wstąpienia do sprawy doręczać, tak jak stronie, zawiadomienia o terminach i posiedzeniach sądowych, jako też orzeczenia sądu (art. 80 KPC)

Czas wniesienia interwencji ubocznej

Interwencja uboczna
może zostać
zgłoszona w każdym
stanie sprawy

aż do zamknięcia
rozprawy w drugiej
instancji

interwencje uboczną można
zgłosić jeszcze przed
doręczeniem pozwu pozwanemu
art. 76 KPC – „sprawa w toku”

Interwencje:
- po stronie powodowej można
zgłosić od momentu wniesienia
pozwu
- po stronie pozwanej, co do zasady
po doręczeniu odpisu pozwu

Spóźniona interwencja nie wywoła skutków, jakie ustawa wiąże z jej wniesieniem. Sąd postanowieniem, na które nie przysługuje zażalenie odmówi interwenientowi dopuszczenia do udziału w sprawie

Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia interwencji ubocznej, ponieważ czas w jakim może być wniesiona nie jest terminem procesowym w rozumieniu art. 167 i n. KPC

Wymogi pisma zgłaszającego interwencję uboczną

Dla przystąpienia interwenienta ubocznego do postępowania wymagane jest zgłoszenie wstąpienia dokonane w formie pisemnej.

Pracownik lub ubezpieczony działający bez adwokata lub radcy prawnego może zgłosić interwencję uboczną w sądzie właściwym ustnie do protokołu (art. 466 KPC).

W piśmie zawierającym zgłoszenie interwencji ubocznej interwenient powinien wskazać jaki ma interes prawny we wstąpieniu do sprawy i do której ze stron przystępuje (art. 77 KPC)

W treści pisma interwenient powinien wskazać swój interes prawny we wstąpieniu do sprawy. Nie jest wymagane, aby już w piśmie interes ten został uprawdopodobniony bowiem na tym etapie postępowania nie podlega on badaniu sądu (odmiennie SN w post. z 8.6.1967 r., I CZ 24/67, OSNC 1968, Nr 1, poz. 9).

W sprawach o prawa stanu sąd ma obowiązek niedopuszczenia interwencji ubocznej również z urzędu, jeżeli brak interesu prawnego w sposób oczywisty wynika z samych twierdzeń zgłaszającego interwencję uboczną.

(post. SN z 08.06.1967 r., sygn. akt I CZ 24/67, LEX nr 615)

Pismo, którym interwenient zgłasza swoje wstąpienie do udziału w sprawie, jest pismem procesowym, a zatem powinno odpowiadać wymogom przewidzianym dla pism procesowych (art. 126 i n. KPC).

Pismo zawierające zgłoszenie interwencji ubocznej powinno zostać wniesione w odpisach, w liczbie odpowiadającej ilości osób występujących po obu stronach procesu

Interwening uboczny
może ze wstąpieniem
do sprawy połączyć
dokonanie innej
czynności procesowej

Od pisma zabierającego interwencje uboczną pobiera się piątą część opłaty sądowej (art. 19 ust. 3 pkt 1 u.k.s.c)

Jeżeli kilka osób zgłasza interwencje uboczne w jednym piśmie procesowym, każda z nich uiszcza wpis od swojej interwencji.
(uchw. SN z 10.04.2003 r., III CZP 20/03, LEX nr 77188)

Jeżeli interwenient uboczny wraz z przystąpieniem do udziału w sprawie wnosi jednocześnie apelację, powinien uiścić dwie opłaty sądowe

Opozycja – art. 78 KPC

Strony postępowania mogą sprzeciwić się wstąpieniu osoby trzeciej do procesu w charakterze interwenienta ubocznego.
Służy temu instytucja opozycji

Opozycję może złożyć każda ze stron, w tym również ta, do której interwenient zgłosił swoje przystąpienie. W przypadku współuczestnictwa procesowego opozycję ma prawo zgłosić każdy ze współuczestników z osobna, bez względu na rodzaj zachodzącego między nimi współuczestnictwa.

Strono może złożyć opozycję w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia jej pisma zawierającego oświadczenie o wstąpieniu, jednak nie później niż przy rozpoczęciu najbliższego posiedzenia z jej udziałem

Opozycję należy zatem zgłosić na posiedzeniu, po wywołaniu sprawy i po sprawdzeniu obecności, a przed odebraniem od stron oświadczeń co do ich wniosków, żądań, twierdzeń i dowodów (por. art. 210 KPC).

Czas, w jakim opozycja może zostać zgłoszona, nie jest terminem procesowym w rozumieniu art. 167 i n. KPC. Oznacza to, że jego przekroczenie nie będzie mogło być konwalidowane przy zastosowaniu instytucji właściwych terminom, np. przez jego przywrócenie (por. art. 168 i n. KPC).

Spóźniona opozycja podlega odrzuceniu. Na postanowienie w tym przedmiocie zażalenie nie przysługuje.

Ustawodawca nie przewiduje szczególnej formy wniesienia opozycji.

W związku z tym należy uznać, że opozycję można zgłosić ustnie na rozprawie lub poza nią – w piśmie procesowym (art. 125 § 1 KPC)

Skuteczne wniesienie opozycji powoduje konieczność rozpoznania jej na rozprawie. Może być to rozprawa, której przedmiotem sąd uczyni jedynie rozpoznanie opozycji lub też połączy je z rozpoznaniem sprawy.

Rozpoznając opozycję sąd bada istnienie interesu prawnego osoby trzeciej, która przystąpiła do sprawy w charakterze interwenienta ubocznego.

Strona wnosząca opozycję nie jest jednak obciążona ciężarem wykazywania braku interesu prawnego po stronie interwenienta. Wystarczy, że istnienie tego interesu zostanie przez nią zakwestionowane.

Uprawdopodobnienie posiadania interesu prawnego spoczywa na interweniencie ubocznym. Ciężarowi temu interwenient powinien jednak zadośćuczynić dopiero w momencie skutecznego wniesienia opozycji

Na skutek rozpoznania opozycji sąd może ją oddalić lub, uwzględniając opozycję, nie dopuścić interwenienta ubocznego do udziału w sprawie.

Sąd uwzględni opozycję w przypadku niepowodzenia w uprawdopodobnieniu przez interwenienta swojego interesu prawnego w przystąpieniu do danej strony procesu.

Na postanowienie uwzględniające opozycję lub ją oddalające stronom i interwenientowi ubocznemu przysługuje zażalenie (art. 394 § 1 pkt 3 KPC).

Wniesienie opozycji nie wpływa na procesową pozycję interwenienta ubocznego. W szczególności bierze on udział w toczącym się postępowaniu i dokonuje wszelkich czynności procesowych, do jakich jest uprawniony.

Interwenient traci swój status dopiero z momentem uprawomocnienia się postanowienia sądu uwzględniającego opozycję. Z tą datą dokonane przez niego czynności z mocy prawa uznaje się za niebyłe.

Wobec braku odmiennych regulacji w tym zakresie wydaje się, że za niebyłe będą uważane wszystkie czynności dokonane przez interwenienta ubocznego w procesie, a nie tylko te, których dokonał po wniesieniu opozycji

Strona, do której interwenient uboczny zgłosił swoje przystąpienie, może jednak potwierdzić czynności interwenienta i w ten sposób zachować je w mocy

Uprawnienia interwencji ubocznego

Art. 79 KPC
[Uprawnienia interwencji]

Interwencja uboczna jest uprawniona do wszelkich czynności procesowych dopuszczalnych według stanu sprawy. Nie mogą one jednak pozostawać w sprzeczności z czynnościami i oświadczeniami strony, do której przystąpił.

nie może dokonywać czynności
które wpływają na na
podmiotowy i przedmiotowy
kształt procesu:

- cofnięcie pozwu
- zmiana powództwa
- wezwanie do udziału w
sprawie w charakterze
pozwanego

nie jest uprawniony do
dokonywania aktów dyspozycji
materialnej:

- zawarcie ugody
- uznanie powództwa
- zrzeczenie się roszczenia

Ograniczenia w
dokonywaniu
czynności
procesowych
przez
interwenienta
ubocznego

Interwenant uboczny przy dokonywaniu czynności procesowych jest związany terminami ustawowymi i sądowymi wyznaczonymi do ich dokonania

Terminy te będą jednak osobno dla interwenienta i strony, do której przystąpił

WYJĄTEK.
Jeżeli interwenant uboczny dokonuje czynności procesowej, przystępując dopiero do sprawy, w sytuacji gdy termin do dokonania tej czynności dla strony, do której przystąpił już biegnie, to jest on związany tym terminem (orz. SN z 17.02.1955 r., III CR 163/54, LEX nr 118003)

Uprawnienie interwenienta ubocznego do dokonywania czynności procesowych jest jego własnym prawem, które realizuje we własnym imieniu bez konieczności uzyskania zgody strony do której przystąpił

Czynności te nie mogą jednak pozostawać w sprzeczności z czynnościami i oświadczeniami strony do której interwenient przystąpił

Za sprzeczną z czynnościami i oświadczeniami strony uznać należy każdą czynność procesową i każde oświadczenie interwenienta ubocznego, które zawierają treści przeciwstawne do czynności lub oświadczeń strony, do której interwenient uboczny przystąpił. Chodzi tu o czynności lub oświadczenia, które w sposób wyraźny, ewidentny wzajemnie się wyłączają ze względu na odmienną treść i intencje strony oraz interwenienta ubocznego
(post. SN z 04.10.2012 r., IV CSK 327/12, LEX nr 1232803)

Czynności procesowe dokonywane przez interwenienta ubocznego samoistnego

Art. 81 KPC
[Interwencja samoistna]

Jeżeli z istoty spornego stosunku prawnego lub z przepisu ustawy wynika, że wyrok w sprawie ma odnieść bezpośredni skutek prawny w stosunku między interwenientem a przeciwnikiem strony, do której interwenient przystąpił, do stanowiska interwenienta w procesie **stosuje się odpowiednio przepisy o współuczestnictwie jednolitym.**

Interwenient uboczny
samoistny

ma procesie pozycie
równorzędną do
współuczestnika
sporu, ale nadal **nie
przysługuje mu status
strony**

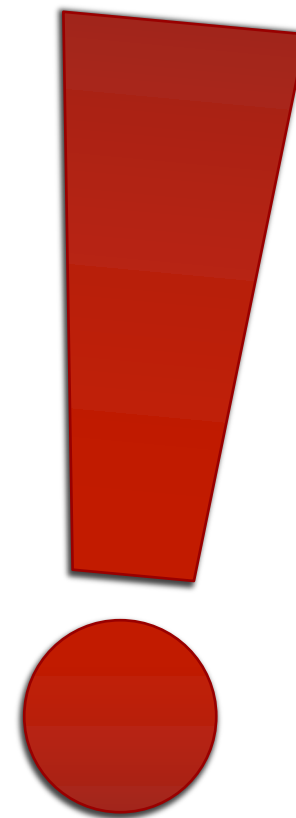

nie może więc
dysponować
przedmiotem sporu
przez dokonywanie
aktów dyspozycji
materialnej, ani w
inny sposób niweczyć
czynności
procesowych
dokonanych przez
stronę

Charakter tej
interwencji ogranicza
jednak swobodę
strony w dokonywaniu
czynności dyspozycji
materialnej. W
szczególności dla
zrzeczenia się
roszczenia, uznania
powództwa i zawarcia
ugody będzie
wymagana zgoda
interwenienta
ubocznego (art. 73 § 2
KPC)

Interwenant uboczny
samoistny może być
przesłuchiwany wyłącznie w
charakterze strony, a nie
świadka
(art. 259 pkt 4 KPC).

Wejście interwenienta ubocznego na miejsce strony, do której przystąpił

Art. 83 KPC
[Wejście interwenienta do procesu]

Za zgodą stron interwenient uboczny może wejść na miejsce strony, do której przystąpił.

Dopuszczalność wejścia interwenienta ubocznego na miejsce strony nie jest uzależniona od rodzaju interwencji.

Przekształcenie to, podobnie jak samo zgłoszenie interwencji ubocznej, może nastąpić do zamknięcia rozprawy w II instancji

Inicjatywa wejścia interwenienta na miejsce strony może być podjęta przez niego samego lub stronę procesu.

Dla skutecznego przekształcenia koniecznym jest jednak uzyskanie zgody wszystkich podmiotów postępowania, tj. zarówno interwenienta, jak również obu stron.

Zgoda ta musi być wyrażona w sposób wyraźny, a nie dorozumiany (wyr. SN z 15.3.2002 r., II CKN 676/00, OSNC 2003, Nr 3, poz. 34).

Może być ona wyrażona ustnie do protokołu rozprawy bądź też poza rozprawą - w piśmie procesowym (art. 125 KPC)

Ocena celowości i dopuszczalności rozważanych zmian pozostaje poza zakresem kognicji sądu.

Oznacza to, że dla skutecznego wejścia interwenienta na miejsce strony nie jest wymagana zgoda sądu, ani jakiegokolwiek zatwierdzenie przez sąd dokonywanej czynności (uchw. SN z 14.10.1992 r., III CZP 126/92, OSP 1993, Nr 9, poz. 181).

Błędna decyzja stron i interwenienta prowadząca do dokonania niewłaściwych przekształceń, będzie obciążała strony, które w ten sposób narażają się na niekorzystne dla siebie rozstrzygnięcie sprawy.

Interwenant uboczny, który wchodzi w procesie w miejsce strony, do której przystąpił, wstępuje w jej sytuację procesową. Oznacza to, że będzie związany czynnościami procesowymi dokonany uprzednio przez stronę, która z procesu ustąpiła, jak również tymi, które były dokonane w stosunku do niej. Interwenant nie może zatem żądać powtórzenia czynności, które zostały dokonane przed jego wejściem w miejsce strony. Przyjmuje się, że rozważane przekształcenie prowadzi do tzw. sukcesji procesowej.

Pozwany

Powód

**Interwenant uboczny
(osoba trzecia)**

Pozwany

**Powód
(Interwenant uboczny)**

**Osoba trzecia
(Powód)**

Zarzut wadliwego prowadzenia procesu

Art. 82 KPC
[Zarzut wadliwego procesu]

Interwenient uboczny nie może w stosunku do strony, do której przystąpił, podnieść zarzutu, że sprawa została rozstrzygnięta błędnie albo że strona ta prowadziła proces wadliwie, chyba że stan sprawy w chwili przystąpienia interwenienta uniemożliwił mu korzystanie ze środków obrony albo że strona umyślnie lub przez niedbalstwo nie skorzystała ze środków, które nie były interwenientowi znane.

Celem przystąpienia interwenienta ubocznego do procesu jest ochrona jego własnego interesu prawnego, który został naruszony lub tylko zagrożony. Interwencja jest jednak korzystna także dla strony, do której interwenient przystąpił. Nie tylko może ona bowiem korzystać z jego pomocy w toku postępowania, ale również po jego zakończeniu. Gdyby bowiem w przyszłości doszło do procesu pomiędzy interwenientem a stroną, do której przystąpił, to w procesie tym interwenient nie może zarzucać stronie, że poprzedni proces prowadziła wadliwie
(*exceptio male gestii processus*).

Ograniczenie to nie znajdzie zastosowania w sytuacji, gdy interwenient nie mógł skorzystać z określonych środków procesowych z przyczyn przez siebie niezawinionych.

Do takich ustawodawca zalicza:

- zbyt późne przystąpienie interwenienta do udziału w sprawie (tzn. na etapie, w którym dane środki były już niedopuszczalne) oraz
- nieznanomość danych środków przez interwenienta przy jednoczesnym nieskorzystaniu z nich przez stronę – umyślnie lub przez niedbalstwo

KAZUSY

KAZUS

W wydzierżawiający jednym pozwem pozwał dzierżawców o zapłatę zaległego czynszu: pozwanego A o 8 000 zł, pozwanego B o 7 000 zł , pozwanego C o 10 000 zł, pozwanego D o 30 000 zł, zaś od dzierżawcy E domagał się zasądzenia 150 000 zł zadośćuczynienia go za nazwanie go publicznie kanalią .

PYTANIA:

- 1. Jaki będzie los pozwu?**
- 2. Czy sytuacja uległaby zmianie gdyby suma żądań pozwu nie przekraczała 75 000 zł?**

KAZUS

Sąd zasądził solidarnie od Jana Kowalskiego, Adama Nowaka i Janiny Nowak na rzecz spółki XYZ sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu, kwotę 15 tys. zł tytułem zniszczenia lokalu spółki XYZ. Jan Kowalski wniósł apelację od niniejszego wyroku, zaskarżając w części zasądzającej od niego na rzecz powoda całą kwotę.

Powodowa spółka wniosła o wydanie odpisu wyroku wraz z klauzulą wykonalności na w stosunku do Adama Nowaka i Janiny Nowak, którzy wyroku nie zaskarżyli.

Jednym z zarzutów apelacji jak fakt zwolnienia Jana Kowalskiego z długu, co miała nastąpić zdaniem pozwanego w sposób konkludentny.

PYTANIA:

1. Czy wniosek powodowej spółki zostanie uwzględniony?

KAZUS

Adam Adamski wniósł do sądu pozew o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, twierdząc, że to on jest wyłącznym właścicielem nieruchomości, nie zaś wpisani obecnie do tej księgi trzej współwłaściciele: Bolek, Lolek i Tosi Milusińscy. Jako pozwanego oznaczył w pozwie wyłącznie Bolka Milusińskiego.

W tej sytuacji sąd wezwał powoda do oznaczenia pozostałych współwłaścicieli i wskazania ich adresów zamieszkania, tak by było możliwe ich wezwanie do udziału w sprawie.

Powód odmówił jednak wykonania tego zobowiązania podkreślając, że w takich sprawach nie zachodzi współuczestnictwo konieczne, może więc pozwać, kogo chce, i nie muszą to być wszyscy współwłaściciele nieruchomości.

PYTANIA:

- 1. Jak powinien postąpić sąd w omawianej sytuacji: zawiesić postępowanie, umorzyć je, uwzględnić powództwo czy też je oddalić?**

KAZUS

Sąd rejonowy w Kamiennej Górze wyrokiem z dnia 29 września 2017 r. uwzględnił w całości powództwo wniesione przeciwko Adamowi Kowalskiemu oraz Janowi Nowakowi. Apelacje od wyroku wniósł jedynie Adam Kowalski.

PYTANIA:

- 1. Czy wyrok uprawomocni się wobec Jana Nowaka, jeżeli między pozwanymi zachodziło:**
  - a) współuczestnictwo materialne zwykłe, a przedmiot sporu stanowią prawa i obowiązki oparte tylko na tej samej podstawie faktycznej i prawnej**
  - b) współuczestnictwo materialne zwykłe, a przedmiot sporu stanowią obowiązki im wspólne**
  - c) współuczestnictwo konieczne**
  - d) współuczestnictwo formalne?**

KAZUS

Powodowie Jan Nowak, Michał Kowalski i Wojciech Romaszewski będący współnikami spółki cywilnej domagali się solidarnie od pozwanych spółek: ABC sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu i XYZ sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu kwoty 700.000,00 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości gruntowej, będącej ich własnością, stanowiącej działki numer 1/2, 2/3, 3/4 oraz 4/5 o łącznej powierzchni użytkowej 3 ha, położonej we Wrocławiu, przy ul. Polnej nr 1, przez okres pięciu lat. W trakcie postępowania ogłoszono upadłość spółki ABC sp. z o.o. W związku z tym sąd zawiesił wobec niej postępowanie i rozstrzygnął sprawę tylko wobec spółki XYZ sp. z o.o. Sąd okręgowy uwzględnił powództwo, lecz zasądził na rzecz powodów kwotę 50.000,00 zł z uwagi na to, że powodom przysługiwało prawo domagania się wynagrodzenia, lecz jedynie za faktycznie zajętą część nieruchomości. Spółka korzystała bowiem jedynie z niewielkiej części nieruchomości należącej do powodów.

Apelację od tego wyroku w części oddalającej powództwo wniósł Jan Nowak.

Pytanie:

Oceń dopuszczalność apelacji

KAZUS

Mirosława Rymińska postanowiła wyjechać w podróż dookoła świata. Na ten czas użyczyła swojego iMac'a serdecznej przyjaciółce Michalinie Miłej. Miesiąc przed powrotem do Polski Michalina Miła użyczyła iMac'a swojemu bratu Stefanowi Miłemu na okres 3 miesięcy, który rozpoczął pracę jako grafik komputerowy i potrzebował na ten czas dobrego sprzętu komputerowego, zanim zaoszczędzi trochę pieniędzy i kupi własny. Gdy Michalina dowiedziała się, że jej koleżanka wróciła do Polski natychmiast zadzwoniła do brata, żeby ten oddał jej komputer. Stefan Miły stwierdził, że umowa została zawarta na okres 3 miesięcy, który jeszcze nie minął, więc nie ma obowiązku zwrócenia komputera. W związku z tym Michalina Miła wniosła pozew o wydanie iMac'a przeciwko swojemu bratu - sprawa toczy się aktualnie w sądzie pierwszej instancji. Gdy po powrocie do kraju Mirosława Ryminska dowiedziała się o całej sprawie stwierdziła, że sama również wniesie swój pozew do sądu.

Pytanie:

Przeciwko komu powinien być skierowany pozew Mirosławy Rymińskiej?

KAZUS

W sprawie o stwierdzenie nieważności ośmiu uchwał wspólników spółki ABC sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu sąd okręgowy stwierdził nieważność czterech zaskarżonych uchwał i oddalił powództwo w pozostałej części. Jan Wiśniewski, wspólnik spółki, działający w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej spółki zaskarżył ten wyrok w całości. Pełnomocnik spółki podniósł, iż nie popiera stanowiska Jana Wiśniewskiego, gdyż jest ono sprzeczne ze stanowiskiem strony pozwanej, powództwo która uznała.

Sąd apelacyjny odrzucił apelację interwenienta Jana Wiśniewskiego. Podkreślił, że interwencja uboczna wspólnika po stronie pozwanej spółki w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników jest interwencją niesamoistną. Czynności procesowe interwenienta nie mogły zatem pozostawać sprzeczne z czynnościami i oświadczeniami pozwanej spółki. Wniesienie apelacji przez wspólnika Jana Wiśniewskiego od wyroku było z kolei wyraźnie sprzeczne ze stanowiskiem spółki ABC sp. z o.o. z uwagi na to, że po pierwsze uznała powództwo i nie wniosła apelacji od wyroku, a po drugie nie poparła apelacji interwenienta ubocznego, ale wręcz przeciwnie - wniosła o jej odrzucenie.

Pytanie:

Oceń rozstrzygnięcie sądu apelacyjnego

KAZUS

W trakcie sprawy o zapłatę prowadzonej przed sądem okręgowym zostało wydane zarządzenie o zwrocie interwencji ubocznej Michała Stefaniaka i Wiesława Zborowskiego. W związku z tym do sądu wpłynęły dwa wnioski o sporządzenie uzasadnienia zarządzenia o zwrocie pisma zawierającego zgłoszenie interwencji ubocznej.

Sąd oddalił oba wnioski. Wskazał, że zarządzenie o zwrocie pisma zawierającego interwencję uboczną nie jest rozstrzygnięciem kończącym postępowanie w sprawie, a ponadto zarządzenie w tym przedmiocie nie zostało ujęte w art. 394 KPC, który to przepis zawiera katalog orzeczeń, które mogą zostać zaskarżone zażaleniem pomimo tego, że nie kończą postępowania w sprawie.

Powyższe rozstrzygnięcie Michał Stefaniak i Wiesław Zborowski zaskarżyli zażaleniem domagając się uchylenia zaskarżonych postanowień. Podnieśli, iż brak motywów zarządzenia o zwrocie pisma skutkuje naruszeniem gwarantowanego konstytucyjnie prawa obywatela do sądu.

Pytanie:

Oceń zasadność zażaleń

Dziękujemy za uwagę

Czy mają Państwo jakieś pytania?